

Gadány középkori temploma

2009 május 16. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [1](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Magyar Nemzet szombati magazinjának egyik legérdekesebb sorozatát közöljük le folytatásokban, melyben a remek Ludwig Emil megmutatja nekünk a rejtőzködő Magyarország eldugott kincseit, melyek mellett sokszor figyelmetlenül elhaladunk a mindennapi rohanó életünk során. Vigyázzunk ezekre a páratlan kincsekre, hiszen ezek a kincsek alappillérei szeretett Hazánknak.

Szép fekvés?, csendes zsákfalú Gadány, amely Belső-Somogy peremén, Marcali közelében, a 68-as úttól három kilométerre egy bekötőút végén található. Ma három és fél százan élnek a község 150 házában, az 1890-es években megjelent Borovszky Samu-féle vármegye-monográfia a település 120 házáról és kilencszáz fűnyi, többségében katolikus lakosságáról ír. Nagy volt a népesség fogyása egy évszázad alatt, a gadányiak mostanában már üdülésre, pihenésre nyári programokra kínálják az üresen maradt, szépen felújított falusi házaikat.

Első ízben 1193-ban jelent meg írásban „Godan” neve a III. Béla király (1148–1196) által a fehérvári ispotályosok számára kiadott, a johannita lovagok korábbi kiváltságait megerősítő adománylevelében. 1338-ban a Pécz nemzetségbeli Marczali család birtokolta Gadányt, a keresztesek tulajdonjoga azonban fennmaradhatott, hiszen 1450-ben a vránai perjelség jelentkezett a falu javadalmáért. (A jeruzsálemi Szent János-rend magyarországi tagjai a horvát és szlavóniai lovagokkal együtt a dalmát tengerpart közelében lévő Vrána rendtartományához tartoztak. Az utolsó vránai perjel Beriszló Péter veszprémi püspök volt, aki a török elleni harcban esett el 1520-ban.) A Jánosvitézeknek a jelek szerint nem sikerült érvényesíteniük eljogukat, mert egy 1461-ben kelt szerződés szerint a Marczaliak bérbe adták Gadányt a közeli Tapsonyt birtokló Anthini (Szigeti) családnak. 1536-ban Báthori András tette fel a település uraként. A Gut-Keled nembeli zászlósúr – aki részt vett a mohácsi csatában, s ugyanabban az évben, 1526-ban készíttette a Magyar Nemzeti Galériában látható híres reneszánsz Madonna-faragványt – az 1530-as években a Tiszán túli országrész főkapitánya volt. Amikor azonban Gadány a birtokába jutott, a környék földjei már mind a török hódítók kezén voltak.

Mindössze négy ház került 1563-ban a török kincstári adórajstromra a településen. 1677-ben Széchenyi György kalocsai érsek tulajdona lett a falu. A Lipót császártól nyert birtokadomány újraéledését jelzi, hogy a Rákóczi-szabadságharc után nem sokkal (1715-ben) már tíz jobbágyporta volt a közben Széchenyi Zsigmond kezére jutott településen. 1726 és 1767 között Niczky György, majd 1806-tól ismét a Széchenyi család volt Gadány földesura és kegyura.

A XIX. század végén egy nagyobb tervet jegyeztek fel a község történetében. A katolikus templomról a krónika csupán annyit említ, hogy valamikor 1800 körül épült. Somogy megye hivatalos emlékjegyzéke XIV. századi eredetű, gótikus épületként tartja nyilván, amelyet 1766-ban barokk stílusban átalakítottak. Keletelt tengelyű, hosszúkás hajóból és keskenyebb, egyenes záródású szentélyből áll, a nyugati homlokzat elé kilépő toronnyal. A szemlátomást középkori eredetű épületnek csak a belső terét és az ablakait formálta át a XVIII. századi renoválás, a szentély déli oldalához toldott sekrestye újkori. A négyzet alaprajzú torony tömege és formája a sarkait erősítő robusztus támpillérekkel híven űrzi középkori mivoltát, és a környék kora gótikus kegyúri templomaihoz társítja a gadányi templomot. Amilyen például a tőle alig tíz kilométerre lévő Szenyér falu öreg temetőjében látható, XIII–XIV. században épült templom (lásd a Magyar Nemzet 2002. február 16-i számában).

Ludwig Emil, mno.hu

Ajánló

